

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

18. TÝDEN (28.4.2025)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách **CARC**: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Zvyšuje se početnost dřepčků na brukvovité zelenině, intenzita výskytu se liší mezi lokalitami. Začíná nálet mšic do různých plodin, na výskyt v porostech může upozornit přítomnost slunéček. Objevují se vajíčka bělásky řepového. V dříve napadených porostech krytonosci se projeví poškození řapíků a stonků. V cibuli jsou dospělci i nymfy třásněnek, početnost je většinou nízká. Začínají se líhnout dospělci mandelinky bramborové.

Přezimující polyfágní škůdci - většina drátovců je aktivních, v závislosti na početnosti a druhu plodiny mohou zahubit vysázené nebo vzházející rostliny. Lokálně mohou škodit přezimující housenky osenic, které okusují/překusují nadzemní části rostlin nebo poškozují podzemní orgány.

Brukvovitá zelenina - přibývá dřepčků rodu *Phyllotreta*, začínají škodit i v lokalitách, kde minulý týden byli pouze jednotlivě. Větších dřepčků olejkových je méně. Migrace do porostů zelenin bude pokračovat. V řapících a stoncích mohou být larvy krytonosců, napadené stonky tmavnou, lámou se a dochází k rozvoji chorob. Na sledovaných lokalitách je poškození minimální - většina porostů byla od jaře chráněna netkanou textilií. V porostech se mohou objevit krytonosci šešuloví při migraci na řepku, kde škodí žírem semen. Začíná nálet mšic a kladení vajíček bělásky, kteří jsou regulováni ochranou proti dřepčkům. Kde je to možné, ponechat netkanou textilií co nejdéle. Brzy se mohou objevit vajíčka květilky zelné.

Ostatní zelenina - třásněnky na cibuli zůstávají v nízkém množství. Začínají naletovat různé druhy mšic, které mohou škodit ve více plodinách. V počátcích výskytu bývají většinou regulovány slunéčky a dalšími predátory. Na hrachu pokračuje žír listopasů, poškození bývá většinou nevýznamné. Objevují se dospělci muchnic, kteří mohou být v porostech velmi hojní, ale neškodní. Škodit mohou jejich larvy v půdě, ale na polích k přemnožení larev dochází jen zřídka.

Riziková: dřepčící, drátovci, mšice, krytonosci, třásněnky

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- početnost se zvyšuje, přilet bude pokračovat. V malém množství škodí i dřepčík olejkový.

Monitoring - do listů jsou vykoušané drobné jamky, které splývají, v blízkosti jsou černí nebo světle pruhovaní dospělci několika druhů.

Ochrana - ponechat zakrytí porostů netkanou textilií nebo použít síť proti hmyzu. Při vysokém výskytu a poškození listové plochy u nezakrytých výsadeb ošetřit insekticidem.

Mšice

Do nezakrytých porostů různých plodin naletují mšice, většinou se jedná o čerstvě přilétlé dospělé, výskyt nymf byl začátkem týdne minimální.

Monitoring - prohlídka listů a srdéček, ve kterých se mohou ukrývat. Nepřímě lze sledovat podle přítomnosti slunéček, které se za mšicemi stěhují do porostů.

Ochrana - početnost je nízká, přímé škody sáním nejsou, regulaci mohou zajistit predátoři. Ochrana má smysl pouze v porostech, ve kterých mšice přenášejí virózy.

Krytonosci

- na dřívě napadených rostlinách se může projevit žír larev.

Monitoring - počet dospělců se monitoruje prohlídkou/oklepem rostlin. Přítomnost v porostu se pozná podle vpichů v řapících nebo stonku. V místě vpichu může být snůška vajíček ukrytá uvnitř řapíku. Larvy z časně kladených snůšek mohou způsobit změnu zbarvení řapíku v místě žíru, které následně napadají choroby a může docházet až

k praskání. Z řapíků se mohou prožrat až do stonku nebo do konzumní části kedlubny.

Ochrana - provádí se proti dospělcům před vykladením vajíček. Při nízkém výskytu larev při sklizni utrhnout napadený list.

Drátovci

- většina drátovců je ve vrchní vrstvě půdy, v závislosti na početnosti a plodině budou škodit až do začátku léta.

Monitoring - půdní výkopky, potravní návnady (naklíčené obilí), orientačně i rozhrnutí vrchní vrstvy půdy rukou nebo lopatkou a sledování počtu drátovců při zpracování půdy.

Ochrana - prevencí je nedávat citlivé plodiny na pozemky s drátovci. Do některých plodin je možné použít granulované insekticidy při setí a sázení nebo mořit sadbu. Minimalizace zpracování půdy podporuje výskyt drátovců, na pozemky se zeleninou nedávat jako přerušovač víceleté pícniny nebo úhory.

Třásněnky

- na cibuli zůstává výskyt nízký, na brukvovité zelenině zatím nezjištěny.

Monitoring - dospělci jsou většinou ukrytí mezi listy u báze, při vyšším výskytu nebo za teplého počasí je část jedinců i volně na listech. Nymfy jsou světlé, nejčastěji ukryté mezi nahloučenými listy, snadno se zamění za světlá zrnka písku. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. Mladé nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy, kde na ně přípravky nefungují - počkat, až se začnou rozlézat volně na listy. Účinnost postřiku závisí na kvalitě ošetření, je třeba seřadit postřikovač

takovým způsobem, aby byla pokryta ideálně celá plocha listů, pokud zůstane mezi kapkami neošetřená plocha, přežije část třásněnek i spor hub, které se přemnoží a předčasně listy zničí.

Listopasi r. *Sitona*

- růstem rostlin klesá poškozená plocha, dospělci zůstávají v porostech.

Monitoring - sledovat procento poškozené plochy listů.

Ochrana - většinou se neprovádí, poškození nebývá významné.

Užitečné organismy

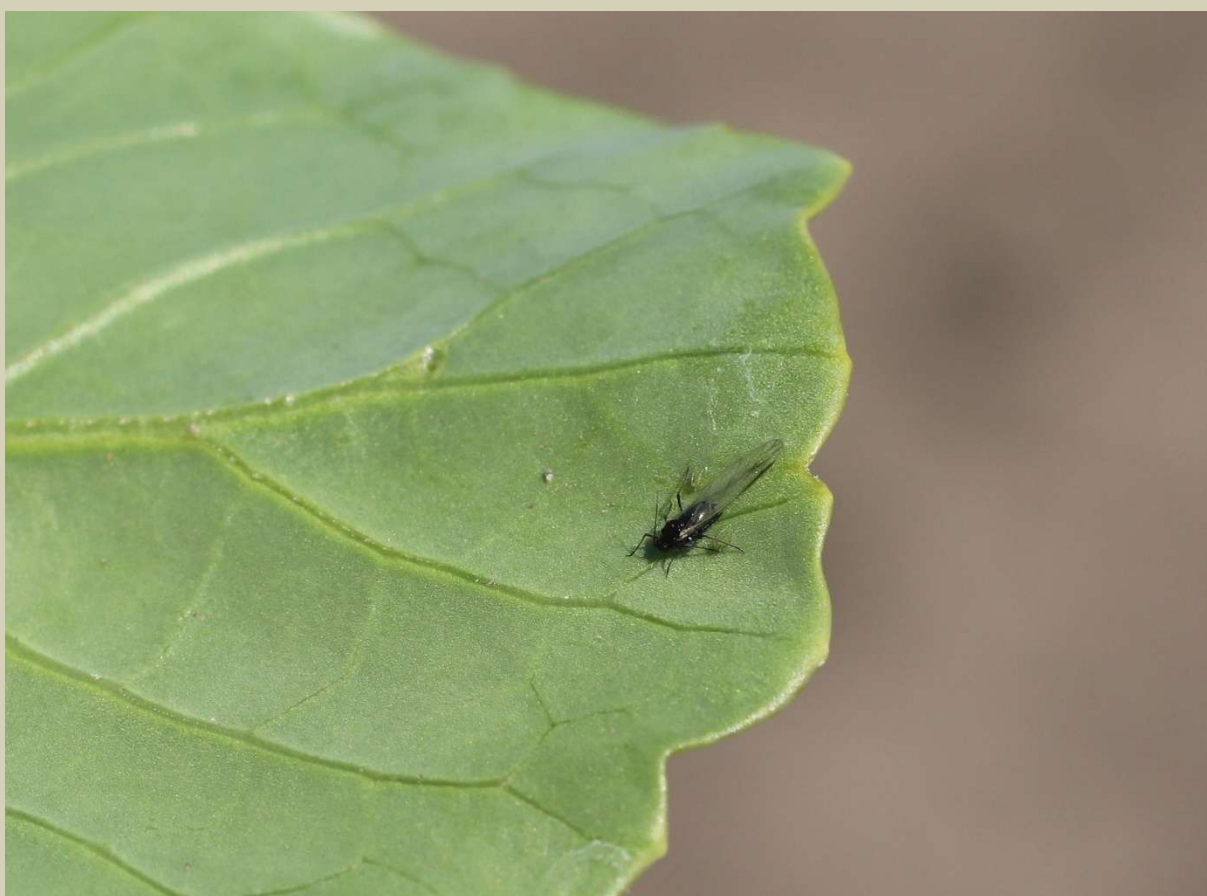
- s migrací mšic se v porostech objevují slunéčka, která v počátcích výskytu prozradí přítomnost mšic na rostlinách. Postupně budou přibývat další predátoři a parazitoidi. Zvyšuje se početnost pavouků, ale s početností jeden pavouk na několik rostlin je jejich význam zanedbatelný.

Dřepčíků přibývá

Jedná se o směs druhů, ale ochrana je shodná

Začíná přilet mšic, které zakládají kolonie

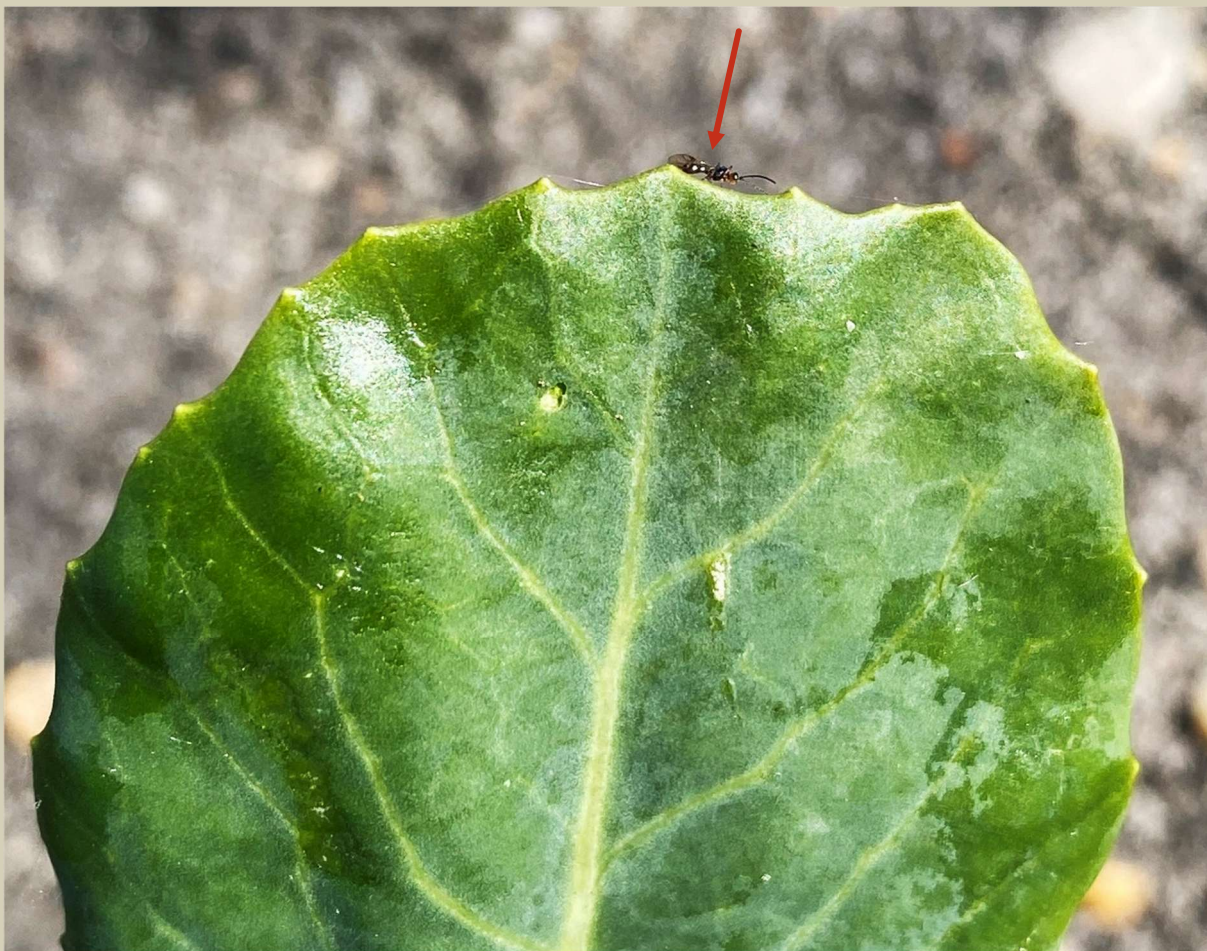
Mšice lze nalézt na různých plodinách, pokud nejsou vektory virů, je škodlivost zatím minimální

Dospělci listopasů r. *Sitona* zůstávají v porostech hrachu

V místě protržení textilie mohou být vpichy od krytonosců

Za škůdci se stěhují jejich parazitoidi, kteří mohou být mikroskopických rozměrů, velikostí odpovídající objemu těla hostitele

Slunéčka odhalí přítomnost mšic